

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

3 An sacerdotes diuites poßint pro Missa stipendium accipere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

SECTIO III.

Virum Sacerdotes diuites possunt stipendia pro Missis accipere.

D Thom.
Syluest.
Adrian.
Gratian.

Prima sententia negat, quam multum indicat D. Thomas, in 4. distinctione 25. questione 3. artic. 2. quaestiuicula 1. ad 4. & Caeter. 2. 3. quaestione 100. ar. 2. Syluest. verb. Simonia. quaestione 3. Adrian. in 4. materia de restitut. fol. 91. & Gratian. in cap. Pastores. §. Verum, quaestione 2. ubi, vt videre est, multa iura congerit, in quibus significatur, non posse iuste sacerdotes diuites redditibus Ecclesiasticis frui, & sustentari; quod etiam significatur in c. Illi autem. 12. quaest. 1. ubi Prosper ait. Sacerdotes diuites, qui possident sua, non peccare, dummodo propriis contenti rebus, nihil eorum, qua labori, vel Ordini suo deberi arbitrantur, accipiant. Et similia referuntur ex August. in cap. vlt. eiusdem quaest. ubi significat, si hac stipendia Ecclesiastica accipiantur ab huiusmodi diuitibus, non in eorum usus, sed pauperum, esse distribuenda. Eadem autem ratio est de his Missarum stipendijs: nam, quatenus spirituali titulo accipiantur, inter Ecclesiastica bona computantur. Ratio autem esse potest, quia hoc stipendium solum accipi potest in sustentationem: ergo, qui hac non indiget, non potest illud accipere: alioquin conuincetur illud fumere, vt sui operis pretium.

Aduertenda

Aduertendum est, sacerdotem posse esse diuitem, vel ex bonis temporalibus, & hereditarijs, vel ex redditibus Ecclesiasticis, ex quibus (vt vidimus) quidam dantur sine obligatione dicendi Missam pro alio, sed ob alios titulos; quidam vero interdum dantur specialiter propter hoc onus offerendi Missam pro aliquo. Dico ergo primo: Quamuis sacerdos proprium habeat patrimonium, seu temporalia bona, quibus sufficienter ali possit, sine iniustitia potest stipendium pro Missa accipere. Ita D. Thom. quodlib. 6. artic. 10. Soto, lib. 9. de iust. quaestio. 6. artic. 1. Nauar. in Sum. cap. 23. num. 102. Gloss. & Doctores, in cap. Clericos. 1. quaestio. 2. Probatur, quia sacerdoti ministranti, ex iustitia debetur alimentum: ergo iuste potest illud accipere, etiam si alioquin temporaliter diues sit: patet consequentia, quia hoc est valde extrinsecum, & per accidens, quod non tollit proprium ius, quod per se conuenit: Confirmatur prima, quia quamuis possit sacerdos propria industria, vel labore integrum victum lucrari, non tenetur, sed potest de alio viuere: ergo similiter potest idem facere, quamuis habeat temporales redditus: nam usus artis, vel propria industria interdum aequiualet temporalibus diuitijs. Confirmatur secundo, nam sacerdotes temporaliter diuites, habent beneficia Ecclesiastica, eorumque redditibus sine serupulo fruuntur; sed nulla est maior ratio de his, quam de Missarum stipendijs: ergo. Tandem, miles, quamuis alias diues sit, iuste accipit suae militiae stipendium: nam in illo etiam verum habet illud. Quis militat suis stipendijs vnquam? ergo eadem est in presente ratio.

Conclusio

Dico secundo, sacerdos habens beneficium Ecclesiasticum, quo sufficienter ali potest, si ratione illius non obligatur ad Missas speciali intentione dicendas, potest sine iniustitia stipendia Missarum accipere. Sumitur ex eisdem autoribus, & probatur eisdem rationibus: quia quod hi redditus sunt Ecclesiastici, impertinens est, cum ratione illorum stipendium Missae non debeatur: nam ad utilitatem rationem in presenti non pertinet qualitas, seu modus diuitiarum, sed hoc solum, quod ratione illarum non debeat hoc ministerium, & consequenter, quod per accidens omnino se habeant, vt possint auferre ius percipiendi hoc stipendium. Quae ratio non solum conuincit, posse accipi hoc stipendium omnino gratis oblatum: hoc enim modo, etiam si sacerdos habeat redditus cum obliga-

tionem dicendi Missam, potest nonnum stipendium gratis oblatum accipere, dummodo constet alium scilicet & spontaneum donare, vt in specie statim dicemus de Parochis: conuincit ergo ratio facta, posse huiusmodi sacerdotem iuste exigere, & eodem modo pacifici, ac si alias nihil haberet, quod sine causa Nauar. cū Caetano negat: & patet, quia iustitia ratio eadem est: nec pactum illam minuit aut violat, neque magis est simoniacum tale pactum in diuite, quam in paupere: cur enim? non etiam diues non petit, vt pretium, sed vt alimentum sibi per se debitum: quo iure semper uti potest, bona alia, quae cumq; illa sint, in alios usus referuando. Atq; hinc etiam fit, non teneri huiusmodi sacerdotes speciali obligatione, stipendia sic accepta pauperibus donare, vt quidam ex dictis autoribus significant: quia reuera acquirunt illorum dominium, & persistendo in vi & obligatione iustitiae, possunt eis libere uti: ex charitate tamen poterunt obligari: quia cum his stipendijs ditiores efficiantur, poterunt facilius habere superflua, vnde pauperibus subuenire possunt. Potest etiam hae obligatio in eis esse maior ratione sui status, tamen intra latitudinem semper misericordiae & charitatis: quia non est, vnde obligatio alterius rationis in eis oriatur.

Nauar.
Caietan.

Dico tertio, Sacerdos, qui ex obligatione sui beneficii, Capellaniae, auctiorum reddituum Ecclesiasticorum tenetur Missam pro aliquo dicere, non potest pro eadem dicenda, stipendium ab alio accipere. Dico (pro eadem) quia, licet habeat obligationem aliquoties in hebdomada, mense, aut anno, pro aliquibus sacrificiis offerendi ratione beneficii, nihilominus alijs diebus, quibus non obligatur, potest stipendia accipere, vt per se constat ex praecedentibus conclusionibus: quia pro illis diebus, habet ius suum integrum, ac si nullos redditus haberet. Sic ergo explicata conclusio sequitur aperte ex dictis dubio praecedente: nam Sacerdos non potest duo integra stipendia pro eadem Missa accipere: ergo neque potest stipendium accipere pro Missa, ad quam specialiter offerendam tenetur propter alios Ecclesiasticos redditus: patet consequentia, quia illi redditus non solum aequiualet ad quatuor stipendio, sed etiam superabundanti, regulariter loquendo; hoc enim in hac disputati supponimus; nam, si redditus sint insufficientes, iam Sacerdos non obligabitur ratione illorum plene ac integre, vt supra insinuatum est, & dicemus etiam sectione sequente.

Conclusio

Et iuxta hanc conclusionem, adiunctis his, quae in 1. sect. dicta sunt, expediendum est commune dubium de Parochis, an possint stipendia Missarum accipere. Soto enim loco citato, quamuis teneat, Parochum teneri, quotidie sacrificare pro suis ouibus, nihilominus addit, posse accipere stipendium ab eis diuitibus suis, vt sacrificium pro aliquo in speciali offerat, quia Parochiani non debent querere extraneum sacerdotem, qui pro eis specialiter offerat. Vnde offerendo voluntarie elemosynam suo Parocho, consequenter etiam volunt, & contenti sunt, vt pro eis ipse offerat eo modo, quo potest. Neque intendunt eum obligare, vt aliunde sacerdotes vocet, vel, vt Missas alijs dicendas committat, neque etiam ipse huiusmodi obligationem suscipit, aut ea intentione elemosynam acceptat. Ab extraneis vero (ait Soto) non potest stipendium accipere, quia non potest pro eis specialiter offerre. Sed haec non videntur admodum consequenter dicta. Dico igitur, cum Parochi non teneantur quotidie pro subditis celebrare, vt ostendimus, pro illis diebus, pro quibus non obligantur, posse accipere stipendium, tam ab extraneis, quam a proprijs ouibus. Patet ex praecedente conclusione: quia, quoad eos dies habet Parochus ius suum integrum, ac si beneficium non haberet. Vnde infero, quotiescumque Parochus accipit stipendium, etiam a suis subditis, si possit commode pro eo, qui dedit stipendium, Missam dicere eo die, quo non obligatur

Sacerdos non potest accipere duplicatum stipendium integrum.

gatur offerre pro suis subditis, debet id facere, & pro illo integre offerre: quia, per se loquendo, ad hoc obligatur, & potest talem obligationem implere: ergo tenetur. Item, quia hæc est iusta voluntas dantium stipendium, ut scilicet pro eis integre offeratur, maxime, si commode fieri potest. Imo addo, per se loquendo, non posse Parochum accipere stipendium, etiam à proprijs subditis, eisque satisfacere, pro illis offerendo illis diebus, quibus ex obligatione offert pro suo populo. Patet ex conclusione tertia, quia non potest accipere duplicatum stipendium integrum. Dico autem, per se loquendo, quia, si reuera non possit aliter singulis Parochianis satisfacere, tunc faciendo, prout potest, implebit obligationem suam: oportebit autem, ut eo casu Parochiani intellegant, Parochum ipsum non posse aliter pro eis offerre, ut voluntarie contenti sint illo offerendi modo: quia alias fieret eis iniuria, accipiendo ab eis integrum stipendium, non declarando eis impedimentum seu impotentiam, quam Parochus habet ad offerendum pro eis solis, & ex singulari, ac propria intentione. Sufficiet autem, ut ex consuetudine, vel publico mandato intelligant subditi, Parochum suum teneri, vel omnibus, vel talibus diebus, pro sua plebe sacrificium offerre: nam, si nihilominus aliquis eorum, ei voluntarie præbeat stipendium, ut eisdem diebus pro se sacrificium offerat, signum est, ipsum credere iuri suo, solumque vel le illo specialiori modo ad sacrificium concurrere, ut pro ipso simul cum alijs specialiter offeratur: hoc autem modo, & hac scientia interveniente, etiam à quocunque extraneo possit accipi stipendium, nam etiam ille potest suo iuri cedere, & illo genere oblationis esse contentus; & Parochus potest offerendo primum pro suo populo simul pro alio offerre, ut illi tantum profit, quantum absque iniuria sui populi potest. Quando vero Parochi impedimentum non est adeo publicum, quia non sunt certi & destinati dies ad offerendum pro populo, sed solum in genere, seu in comuni scitur, quosdam dies habere liberos: quosdam vero ad offerendum pro populo obligatos, tunc oportebit, ut, quando subditi, vel extranei stipendium offerunt, eis Sacerdos suum impedimentum, & onus aperiat, ut, vel illi voluntarie cõsentiant, vel alium sacerdotem quarant.

Consuetudine.

Ex quo tandem infero, quando in Ecclesia non est solus Parochus, sed sunt alij etiam Sacerdotes stipendarij, tunc multo minus posse Parochum satisfacere dantibus stipendia, siue Parochiani sint, siue extranei, offerendo pro illis, quãdo pro suo populo celebrare tenetur: quia tunc, licet per se non possit, per alios potest plene illis satisfacere: ergo debet. Item, quia hæc censetur esse iusta voluntas dantium stipendium: & ita interpretanda est, nisi aliud euidenter constaret aliunde, & ita etiam habet usus. Quæ omnia confirmantur, quia alias posset Parochus à suis Parochianis simul accipere plura stipendia, partim ex testamentis, partim à viuis offerentibus, & omnibus, & obligationi suæ Parochiæ simul vna Missa satisfacere, quod est valde absurdum. Quãdo ergo tot elemosynis seu stipendijs onustus est, debet, quoad commode possit, curare, ut per se, vel alios, omnibus integre satisfaciat: vel, si hoc non potest (quod rarissime eueniet) admoneat eos, qui stipendia offerunt, ut, vel ipsimet sibi prouideant, vel certè contenti sint ea oblatione, quam ipse pro eis facere potest. Cui doctrinæ videtur consentire Nauarr. cap. 25. num. 92.

Nauarr.

Hac vero occasione hic obiter quæri solet, an Parochus, qui supra stipendia Missarum congregat, eaque postea inter sacerdotes stipendiarios distribuit, possit licite aliquam partem sibi retinere, vel ratione sollicitudinis, & laboris, vel certe, quia stipendium sibi datum est pingue, vel summum intra latitudinem æqualis stipendij, quod autem ipse dat alijs, est etiam iustum, magis tamen moderatum, vel etiam mini-

um. Quidam negant hoc licere, Maior in 4. dist. 45. 2. q. 1. quaestione 3. dub. 2. Nauarr. cap. 25. numer. 91. Cor. dub. dicta quaestione 4. dub. 1. quia voluntas dantis stipendium est, ut totum illud detur sacerdoti pro se Missam dicenti: & ideo alius non habet iustum titulum partem aliquam vsurpandi. Contrarium tenet Soto, dicto lib. 9. de iust. quaest. 3. artic. 1. vbi peculiariter loquitur de Parochis, qui in sua Parochia hoc onus suscipiunt, ratione cuius possunt aliquid accipere. Ego vero censeo intrinsece non esse hoc contra iustitiam, non solum ratione illius oneris, sed etiam, quia nulli fit iniuria in ea distributione, seu quasi commutatione. Suppono enim dari stipendiario sacerdoti iustum stipendium in omni rigore: nam aliqui fieret illi iniuria: hoc autem seruat, nulla fit etiã si intra latitudinem iusti minimum deur: neque etiã fit iniuria ei, qui dedit stipendium, quia Missa iustè valoris pro illo offertur, nulli ergo fit iniuria. Ratio autem à priori est, quia Parochus, vel Sacerdos, qui primo accipit stipendium, statim acquirit dominium illius sub obligatione dicendi Missam alteri, quam potest per se, vel alium implere: ergo, si postea satisfaciat integre illi oblationi, nulli facit iniuriam, etiam si minori stipendio dato id asequatur: quia iã non se gerit, ut pure Oeconomus, sed ut Dominus accepti stipendij, ad quem spectat, obligationem illam implere, ut commode possit. Unde potest exemplis moralibus hoc declarari. Nam, si Dominus committat famulo tantam pecuniam quantitatem, ut triticum talis squalitatis tantum emat, quãtis famulus minori pretio illud postea comparat, non potest sibi vsurpare residuam pecuniam quantitatem, quoniam erat Dominus illius: unde non habet titulum ad retinendam illam. Si vero famulus statim fieret dominus illius pecuniae ex consensu dantis, sub obligatione dandi triticum talis qualitatis & concisionis, quãtis postea minori pretio emerit, reliquam pecuniam retinere posset. In presenti igitur Parochus non se gerit priori, sed hoc posteriori modo: ergo in rigore non est iniustus, eam partem retinendo. Aliud exemplum esse potest, si quis, anticipata pecuniarum receptione, vendat triticum postea reddendum, illudque deinceps minori pretio emat, satisfaciet priori emptori integram tritici quantitatem illi reddens. Potest vero differentia aliqua in his exemplis assignari, quia in eis, sicut potest quis retinere residuam pecuniarum partem, ita, si opus esset, aliquid de suo adjicere, ut obligationem impleat, teneatur id facere: & ita potest interdum accidere: ut vero in presenti nullum est periculum, quod oporteat interdum Parochum plus stipendij dare, quam acceperit. Dico tamen hoc esse accidentarium. Nam ex vi obligationis, vel per se ipsum debet satisfacere obligationi, vel certe dare totum stipendium necessarium, ut per alium satisfaciat. Hoc denique patet quotidiano exemplo habentium Cappellanos, quibus satisfaciant, per alios Missas dicendo, dando eis stipendia iusta, quamuis ipsi multo vberiora recipiant, & apud se reliquam partem retineant. Sed, quamquam hæc in rigore vera sint, nihilominus hæc veluti commutatio habet speciem turpis lucris: & ideo consulenda non est, sed potius corrigenda, quoad fieri possit: quod si non possit, erit toleranda.

ARTICVLVS IV.

Virum sacerdotes pauperes possint accipere duplicata stipendia.

Aliqui graues auctores ita asserunt, saltem, quando vnum stipendium non sufficit ad victum diei sustentationem, non solum quoad victum & vestitum propriæ personæ, sed etiam ad alendam suam familiam, & consanguineos, etiam si sub illius cura, & in eius familia sint. Unde consequenter dicitur,

tot posse accipere stipendia pro vna Missa quot sufficiant ad huiusmodi sustentationem integrā. Ita sentit Cano 12. de locis. cap. 13. ad 10. Soto. lib. 9. de iustit. quæst. 3. artic. 1. in fin. & in 4. distict. 13. quæst. 2. arti. 1. in fine, & nonnulli eiusdem ordinis Theologi idem docent, & consulant. Fundamentum est, quia, qui altari deseruit, de altari viuere debet. Item, quia nō est cogendus sacerdos pauper mendicare, aut aliquo indecente modo victum quærere, vt constat ex Tridentino, sess. 22. c. 2. de Reform. Et confirmatur, nā Papa interdum concedit pauperib. religiosis, vel Ecclesiis, vt minori sacrificiorum numero pluribus stipendiis satisfaciant: Episcopi etiam, si expedire iudicant, interdum minuunt numerum Missarum ex obligatione dicendum, vt supra insinuauimus. & probat etiam Trid. sess. 22. c. 4. ergo signum est, hoc non continere intrinsecam iniustitiam, quia alias non posset Papa, vel Episcopus alios priuare iure suo, si illud haberent. Soto vero & alij addunt limitationem, scilicet, nisi is, qui dat stipendium, expresse postulet, vt pro se solo Missa dicatur, & ipse illam promittat: nam tunc tenetur seruare pacti fidem.

Trident.

Soto.

Authores prædicti videntur.

Sed in primis hi authores in duobus non videntur mihi consequenter loqui, primo in prædicta limitatione: nam, si fundamentum huius sententiae verum est, stipendium illud, quod est insufficientis ad prædictam sacerdotis sustentationem, non est æquale neque iustum: ergo, qui, illo tantum dato, postulat, vt pro se solo sacrificium offeratur, iniustam rem postulat: ergo, quāuis alius fortasse paupertate coactus id promittat (iuramentum secludo) non tenetur talem promissionem implere: sed potest se indemnē seruare: vel, si è contrario tale stipendium non est ita inæquale, quin alter possit iuste petere, vt pro se solo offeratur sacrificium, sufficere ad eandem obligationē implicita seu virtualis voluntas, quam habent omnes, qui huiusmodi stipendia conferunt sub hac estimatione & spe. Secundo, non videtur prædicti authores consequenter loqui, limitando hanc sententiā ad solos pauperes sacerdotes: quia vel illud stipendium integrum, ad sacerdotis sustentationē sufficiens, & ex multorum elemosynis resultat, est de se iustum stipendium, vel superexcedens: hoc secundum ab eis non dicitur, nec dici potest consequenter: si autem dicitur primum, sequitur etiam sacerdotem, alias diuitem, posse totum illud stipendium accipere: quia etiā ipse habet ius viuendi ex altari, cui deseruit: quod aut alias diues sit, est per accidens, & nihil impedit, quo minus ille possit vt iure suo, vt supra declaratum est: quod si absurdum est, hanc licentiam dare diuitibus sacerdotibus, vt reuera est, nullum est fundamentum, vt pauperibus tribuatur.

Conclusio.

Nauarr. Corduba.

Dico ergo, non posse pauperes sacerdotes plura stipendia iusta, seu lege aut communi æstimatione taxata, pro vna Missa accipere. Ita tenet Nauarr. capit. 25. num. 92. Corduba, dicit. quæstione 4. dub. 2. Ratio est, quia paupertas (seclusa extrema necessitate, de qua nunc non agimus) non dat facultatem accipiendi rem alienam, inuito domino, aut vendendi rem carius, quam valet: nec mercenarius aut miles potest aliquid vltra suam mercedem, aut iustum stipendium accipere ratione paupertatis: ergo nec sacerdos ob paupertatem potest accipere aliquid vltra iustum stipendium: ergo non potest duo stipendia accipere: nam supponimus ex dictis, vnum eorum esse iustum & æquale: ergo alterum erit vltra iustitiæ æqualitatem. Et confirmatur, quia sacerdos, qui ob inirmitatem vel aliud impedimentum non potest facere sacrum, non potest vel vnum stipendium accipere, decipiendo alium, pro quo non est Missam diciturus, vt suæ paupertati subueniat: ergo neque ille, qui potest vnum tantum facere sacrum, potest titulo paupertatis post primum stipendium accipere secundum: quia, postquam obligatus est ad Missam pro vno dicendam iusto & æquali stipendio, per-

Franc. Suarez Tom. 3.

inde se habet respectu alterius, ac ille qui celebrare non potest. Dices, hæc argumenta supponere quodlibet ex illis stipendiis esse per se iustum, & æquale, quod tamen alij authores non admittunt. Sed hoc sufficenter fundatum est in sect. 2. & expressim terminis, quibus vitimur, videtur per se notū: supponimus enim, hoc stipendium esse iusta lege taxatum, vel communi consuetudine & æstimatione, quæ sunt regulæ iusti pretij, vel stipendij. Sed adhuc dicere possunt, hæc æquitate iusti stipendij non esse omnino absolutam, sed respectiuam. Vnde licet respectu diuitis, quodlibet illorum sit sufficiens & æquale stipendium, tamen respectu pauperis, est inæquale. Sed hoc facile refellitur ex dictis: nā conditio paupertatis, vel diuitiarū impertinens est ad æqualitatem, seu condignitatem stipendij: quæ non ex conditione personæ, sed ex ministerio pensanda est, vt patet ex dictis, sectione præced. & exemplis militum, & aliorum operariorum. Et ratio est, quia paupertas obligare potest ad subueniendum indigenti ex misericordia, non tamen obligat ex iustitia ad dandum ministro omnia, quibus indiget, sed quod ministerio eius, iuxta præscriptam legē seu mensuram, debitum est.

Occurrit obiectio.

Vnde consequenter infero, si talia stipendia non sint integra, qualia lege taxata sunt, tunc posse sacerdotem, vel ad diuersis, vel ab eodem, tot stipendia pro vna Missa accipere, quod sufficiant ad iustum stipendium, & lege taxatum cōficiendum: quia tunc fit iniuria sacerdoti, & ipse potest indemnem seruare, & hoc probant rationes Soti, & Cani, qui non tam differunt ab alijs authoribus, in hac formali conclusione, quod pro vna Missa tātum licet vnum iustum stipendium accipere, quam in modo definiendi & taxandi hoc iustum stipendium. Limitat autem Corduba hoc vltimū corollarium, nisi sacerdos expresse promittat, se diciturum Missam tantum pro vno, etiam si inæquale dederit stipendium: sed, vt dixi, stādo in rigore iustitiæ hæc limitatio non videtur necessaria: quia tali sacerdoti fit iniuria, cogitur enim ob paupertatem inæquale stipendium acceptare: potest ergo, non obstante priori pacto, se indemnem seruare: sicut famulus aut operarius, cui condigna merces nō tribuitur, potest damnum suum, vt poruerit, refarcire, etiā si in principio ob paupertatem coactus sit pacisci pro iniusto, & inæquali stipendio: & similiter, qui ob necessitatem cogitur triticum emere iniusto pretio, potest sine iniustitia, alia via se indemnē seruare. Dixi autem ex vi iustitiæ: nā si sacerdos omnino voluntariè contentus sit illo stipendio, & promittat, se integre sacrum oblaturum pro tali persona, tunc ad implendum tenebitur magis ratione promissionis simplicis: quam stipendij.

Consequenter.

Rationes Soti & Cani quid probent.

Corduba.

Ad fundamentum prioris sententiæ iam supra declaratum est, iustum stipendium Missæ non esse pensandum ex his omnibus, quibus sacerdos indiget ad integram diem sustentationem. Quocirca, si sacerdos pauper sit, fideles ex misericordia & pietate debent illi subuenire, ipse tamen nō potest iniusto titulo res alienas vsurpare: Sed ne mendicare cogatur, quod non decet in his qui paupertatem voluntariam non profitentur, ad Episcopi curam pertinet, vel eum non Ordinare, vel ei de necessarijs prouidere. Ad confirmationem, in primis posset argumentum illud in contrarium retorqueri: nam, si ad id faciendum Pontificis autoritas & dispensatio necessaria est: ergo per se ac propria autoritate id facere non licet. Deinde dicitur, nec Episcopus id posse facere, nisi, vel quando redditus sunt insufficientes ad tantum Missarum numerum, vel, quando alijs iustis de causis, ita possunt instituentis voluntatem interpretari: neq; etiā summus Pontifex potest id facere ex mera voluntate sua: quia non est dominus omnium temporalium bonorum, etiam, quæ Ecclesiæ relicta sunt, sed dispensator: & ita solum hoc potest per modum iustæ dispensationis ex causa rationabili, quæ esse potest, vel ali-

Notandum est.

Xxxx qu a

qua ex dictis, vel certe, quia iam est moraliter impossibile, omnibus obligationibus ad equalitatem satisfacere: & ideo, vel dispensat, vel interpretatur, ut satisfactio fiat aliquo prudenti modo possibili. Accedit, quod potest Pontif. ex thesauro Ecclesie applicare, quidquid satisfactionis in eo casu minuitur ijs, qui stipendia Missarum reliquerunt: unde pie ac probabiliter creditur ita facere.

DISPUTATIO LXXXVII.

De ministro ad sacrificium necessario, eiusque obligatione.

Sacerdotes sunt proprii ministri huius sacrificij.

Xplicuimus obligationes omnes, pertinentes ad sacerdotes, qui sunt proprii ministri huius sacrificij: quia vero ipsi etiam indigent aliquibus, vel saltem aliquo sibi in hoc ministerio deferuente (quod etiam inter caeremonias Missæ ab aliquibus computatur) ideo de huiusmodi ministro duo breuiter videnda sunt. Primum, quanta, & qualis sit eius necessitas: deinde, quanam obligationes ad illum pertineant.

SECTIO I.

Virum ad sacrificium Missæ peragendum, vnum aut plures ministrantes necessarij sint.

Sother.

Anaclet.

Microl. Burch. Con. Nann.

VValfrid. Strab.

Conc. Mog.

Ratio difficultatis est, quia Sother Papa, ut Gratianus refert, in cap. Hoc quoque, de Consecr. distinctione 1. præcepit, ut nullus Presbyter Missarum solemniter celebrare præsumat, nisi, duobus presentibus, sibiq; respondentibus: quod etiam præcepisse Anacletum, colligi potest ex eius epistola 1. vbi de sacerdotibus agens, sic inquit: Ipsi, quando Domino sacrificant, non soli hoc agere debent, sed testes secum adhibeant, ut Domino perfecte in sacratis Deo sacrificare locis, probentur. Et postea de Episcopo addit, ut plures testes adhibeat, quam alius sacerdos, ut refertur etiam in cap. Episcopus, de Consecr. d. 1. Unde præceptum hoc ex Sothero, & Anacletro, refert Microl. de rebus Eccles. cap. 2. & simile refert Burch. lib. 3. cap. 68. ex Concil. Nanneten. cap. 30. Et ratio, quæ ex his decretis sumitur, est, quia sacerdos in Missa sæpe loquitur cum multis, ut, cum dicit, Dominus vobiscum, &, Orate fratres, Benedicat vos omnipotens Deus, & quod difficilius est, sæpe Canon facit mentionem plurium offerentium & circumstantium, imo & communicantium, ut patet ex illis verbis, Quotquot ex hac altaris participatione sumpsimus, omni benedictione cælesti, & gratia repleamur. Unde VValfrid. Strabo, libro de rebus Eccles. cap. 22. illam dicit esse legitimam Missam, in qua adsunt sacerdos, respondens, offerentes, & communicantes. In contrarium vero est Ecclesie consuetudo, quæ receptum est, ut sæpe Missæ dicantur, vno tantum assistente, & respondente. Unde in Concil. Mogunt. I. cap. 43. solum requiritur, ut Presbyter non celebret solus, quamuis eadem ratio supra tacta ibi adiungatur, scilicet, nam, quomodo dicit, Dominus, vobiscum, sursum corda, & alia similia, cum alius nemo cum eo sit.

In hac re possunt esse duæ extremæ sententiæ. Prima est hæreticorum huius temporis, qui grauitè reprehendunt Missas solitarias, quas vocant, seu priuatas, & præsertim eas, in quibus nulli communicant præter sacerdotem. Fundanturque in exemplo cœnæ Dominicæ; Christus enim, multis assistentibus hoc sacrificium perfecit, & simulsumpsit, & distribuit omnibus, qui præsentès aderant, & subiunxit, (Hoc facite:) ita ergo ex ordinatione illius peragendum est: Secunda sententia esse potest, Missam posse

celebrari sine vilo ministro: quia iure diuino hoc non est prohibitum, neq; iure etiam Ecclesiastico constitat in hoc aliquid esse præscriptum. Nam illa iura potestica antiquata sunt, ut videbimus. Concilium autem Moguntinum Provinciale est, unde non potest generalem obligationem inducere: neque ratio eius videtur conuenienter adiungenda: alias etiam sacerdos non posset Ecclesiasticum officium dicere sine ministro, quia etiam dicit, Dominus vobiscum. Respondent aliqui, non esse simile, quia, quando sacerdos solus recitat, non debet dicere, Dominus vobiscum, sed, Domine exaudi orationem meam. Ita Durand. li. 2. de Ritib. Eccles. cap. 15. qui falso in eandem sententiam citat Durand. li. 4. Ration. c. 14. & reuera est falsa sententia, ut docet Nauar. lib. de horis canon. c. 22. & multo antea significauit Petrus Damian. in epist. supra citata, de Dominus vobiscum: & conlat satis ex vfu Ecclesie. Adde, etiam esse alia verba in canonico officio, quæ videntur requirere plures assistentes, vel saltem ministrum respondentem, quæ nihilominus dicuntur à sacerdote, dum solus recitat, ut, Oremus, Benedicamus Domino, &c. Ergo idem potest in Missa fieri.

Dico primo, circa hoc nihil esse iure diuino præceptum, aut prohibitum. Hæc conclusio ex parte de fide est, & quoad omnia videtur mihi certa. Quod enim iure diuino non sit præceptum, ut quoties Missa offerretur, & Eucharistia consecratur, assistentibus distribuatur, in superioribus late probatum est: vbi etiam è conuerso ostendimus, non esse præceptum iure diuino eis, qui Missæ assistunt, ut in ea communicent: hæc enim duo correlatiua sunt: nec posset vnum sine alio præcipi. Videantur supra dicta, ne eadem repetantur. Deinde est etiam de fide, non esse iure diuino præceptum, ut Missa coram multis ministrantibus, & assistentibus dicatur, & non possit cum vno solo dici: hoc etiam probat satis vfus Ecclesie, qui, cum sit fere vniuersalis & ab Ecclesia generaliter approbatus, non potest errore contineri: nõ est ergo contra diuinam prohibitionem. Neque existimo hanc consuetudinem esse parum antiquam, quæ iam id significet Ordo Cameracensis in expositione Canonis, dicens. Cum primitus Missæ sine collecta non fierent, postea mos inoleuit Ecclesie solitarias, & maxime in Cænobijjs fieri Missas. Nihilominus tamè huc morem esse valde antiquum colligi potest ex Greg. li. 4. epistolularum, capitul. 43. alias 87. vbi prohibet, Missas publicas fieri in quodam monasterio, Ne in feruarum Dei seculis, popularibus occasio præbeatur villa conuentibus: simile quid habet, libr. 5. epist. 46. alias capit. 146. vbi prohibet, Missas publicas in quodam loco celebrari, vbi tamen Missam fieri permittit idem, libr. 7. epist. 71. & lib. 8. epist. 3. quibus locis, etiã facit mentionem Greg. priuatorum oratoriorum, in quibus Missæ dici solebant, non tamen publice, ne cui populi concursu fierent: & homil. 37. in Euangel. refert, Casium Narniensem Episcopum, aliquando in priuato oratorio celebrasse, quod ad Ecclesiam ire non valeret, Augustin. etiam 22. de Ciuit. cap. 8. meminuit cuiusdam Missæ priuatim dictæ in priuato loco, & de S. Gregorio Nazianzeno refert Sozomenus lib. 7. historie capit. 5. sacrificare solitum in exiguâ cellula in priuato oratorio: & Niceph. lib. 8. cap. 31. ait, Lucianum Martyrem sacrificasse in carcere, & suo pectore pro altari vsum esse, cum iaceret onulus carceris. Constat autem ad hæc loca, & in huiusmodi sacrificijs, non potuisse audientium seu ministrantium multitudinem congregari. Item de Consecr. dist. 1. in c. Et hoc refertur ex Aug. Vt Missæ peculiare, quæ diebus solènis sunt, nõ ita publice fiant, ut propter eas populus à publicis Missarum solènis abstrahatur. Deinde probatur ratione: quia nulliibi tale præceptum diuinum habetur scriptum, neq; ex traditione colligitur, sed potius contrarium, ut ostensum est. Neque ex factis Christo; tum quia, ut sæpe dictum est, non omnes